

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w ŁODZI

Ul. Piotrkowska 120

90-006 Łódź

Tel. (0-42) 636-36-89, Fax (0-42) 636-07-12

E-mail: lodz@uokik.gov.pl

RŁO/61-28/08/TD-

Łódź, dnia 26 sierpnia 2008 r.

DECYZJA Nr RŁO 38/2008

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Nr 171, poz. 1206) – zwana dalej: „ustawa o okik”, stosownie art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. z 2007 r., Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów wszczętego z urzędu przeciwko Kinge Wnuk-Żywólko oraz Andrzejowi Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja Spółka Cywilna w Ostrowcu Świętokrzyskim,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

po uprawdopodobnieniu stosowania przez tego przedsiębiorcę **praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów** o której mowa w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na stosowaniu postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.), we wzorcu umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” o następującej treści:

- „W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci odsetki w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki po 5-tym danego miesiąca płatności”,

- „W przypadku naruszania przez Usługobiorcę postanowień niniejszej umowy, w szczególności opóźnienia w zapłacie czesnego trwającego dłużej niż 3 tygodnie, [...] Usługodawca ma prawo odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia”,

i przyjęciu zobowiązania ww. przedsiębiorcy do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zawieranie w roku szkolnym 2008/2009 umów według nowego wzorca, respektującego prawa i interesy konsumentów,

nakłada się na Kingę Wnuk-Żywólko oraz Andrzeja Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja Spółka Cywilna w Ostrowcu Świętokrzyskim obowiązek wykonania tego zobowiązania do dnia 19 września 2008 r. poprzez:

- a) wprowadzenie zmian we wzorcu umowy „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” zgodnie z przyjętym zobowiązaniem i wzorcem umowy przedstawionym w piśmie z dnia 8 lipca 2008 r. (data wpływu do Urzędu: 10 lipca 2008 r.) w zakresie objętym zarzutem w niniejszym postępowaniu, oraz

- b) wycofanie z istniejących już w obrocie prawnym umów postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w niniejszym postępowaniu.

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Dz. U. Nr 171, poz. 1206) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. Nr 134 poz. 939)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na Kingę Wnuk-Żywólko oraz Andrzeja Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja Spółka Cywilna w Ostrowcu Świętokrzyskim, obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania oraz doręczenia dowodów na okoliczność podpisywania nowych umów zgodnie z nowym wzorcem umowy, do dnia 26 września 2008 r.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes Urzędu) w ramach planowanego badania wzorców umów stosowanych przez przedsiębiorców prowadzących działalność polegającą na świadczeniu usług przedszkolnych przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w trakcie którego uzyskał wzorzec pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” stosowany w obrocie z konsumentami przez Kingę Wnuk-Żywólko oraz Andrzeja Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja Spółka Cywilna w Ostrowcu Świętokrzyskim (zwani dalej: „Przedsiębiorcy”).

W wyniku analizy tych dokumentów Prezes Urzędu wszczął Postanowieniem Nr 1/61-28/08 z dnia 7 maja 2008 r. postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Kingę Wnuk-Żywólko oraz Andrzeja Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim prowadzących działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja Spółka Cywilna w Ostrowcu Świętokrzyskim, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów polegających na stosowaniu we wzorcu umowy postanowień wpisanych do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, o treści:

- „W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci odsetki w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki po 5-tym danego miesiąca płatności”,

- „W przypadku naruszania przez Usługobiorcę postanowień niniejszej umowy, w szczególności opóźnienia w zapłacie czesnego trwającego dłużej niż 3 tygodnie, [...] Usługodawca ma prawo odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia”,

zamieszczonych we wzorcu umowy pn.: „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk”, co mogło stanowić naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331, zm. Dz. U. Nr 99, poz. 660, Nr 171, poz. 1206) – zwana dalej: „ustawa o okik”.

Odnosząc się do postawionego zarzutu, pismem z dnia 8 lipca 2008 r. (data wpływu do Urzędu: 10 lipca 2008 r.), Przedsiębiorcy wyjaśnili, iż wskazane postanowienia wzorców umów nigdy nie były wykorzystywane poprzez egzekwowanie uprawnień z nich wynikających. Jakikolwiek niewłaściwe postępowanie usługobiorców w zakresie

wykonywania umowy było realizowane w drodze wzajemnych uzgodnień lub wezwań do właściwego wypełniania umowy, przy czym wezwania te nigdy nie były ukierunkowane na odstąpienie od umowy. W związku z powyższym, pomimo istnienia kwestionowanych przez Prezesa Urzędu zapisów, w opinii Przedsiębiorców nie dopuścili się oni praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Przedsiębiorcy oświadczyli, iż umowy na okres nowego roku szkolnego będą zawierane według nowego wzoru umowy, respektującego wskazania Prezesa Urzędu. Przedsiębiorcy przedstawili jednocześnie nowy wzorzec umowy, oświadczając, iż stosowany on jest począwszy od otrzymania informacji odnośnie zastrzeżeń Prezesa Urzędu do dotychczas wykorzystywanych wzorców. Zapis zawarty w §5 ust. 2 wzorca umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” w brzmieniu: „*W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci odsetki w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki po 5-tym danego miesiąca płatności*” zastąpiono zapisem w § 4 ust. 5 wzorca umowy o treści: „*W przypadku powstania opóźnienia w płatności, Usługobiorca obowiązany jest do uiszczenia odsetek ustawowych za opóźnienie*”. Zapis zawarty w § 9 wzorca umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” w brzmieniu: „*W przypadku naruszania przez Usługobiorcę postanowień niniejszej umowy, w szczególności opóźnienia w zapłacie czesnego trwającego dłużej niż 3 tygodnie, [...] Usługodawca ma prawo odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia*” zastąpiono zapisem w § 8 ust. 2 nowego wzorca umowy o treści: „*Odstąpienie z powodu opóźnienia w zapłacie czynszu jest możliwe jedynie po uprzednim wezwaniu Usługobiorcy do spełnienia zaległego świadczenia, z jednoczesnym oznaczeniem terminu do jego spełnienia, nie krótszym niż 7 dni, z zastrzeżeniem, że po jego bezskutecznym upływie Usługodawca od umowy odstąpi*”.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorcy prowadzą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej pod nazwą Edukacja s.c. na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego pod numerami 14556/03 (Andrzej Żywólko) oraz 14555/03 (Kinga Wnuk-Żywólko) (dowód: karta nr 14). W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Przedsiębiorcy prowadzą Niepubliczne Przedszkole „Smyk” w Ostrowcu Świętokrzyskim.

Zasady działania tej placówki zostały zawarte w „*Statucie Niepublicznego Przedszkola Smyk w Ostrowcu Świętokrzyskim*” (dowód: karty 11-20). Przedsiębiorcy zawierają z konsumentami umowy o świadczenie usług w oparciu o wzorzec umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” (dowód: karty nr 7-10), regulujące wzajemne prawa i obowiązki przedszkola i konsumentów korzystających z jego usług.

Analiza wskazanych wyżej dokumentów pozwoliła na postawienie Przedsiębiorcom zarzutu naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez zamieszczenie w stosowanym w obrocie z konsumentami wzorcu postanowień o następującej treści:

„*W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci odsetki w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki po 5-tym danego miesiąca płatności*”, § 5 ust. 2 wzorca umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk”,

„*W przypadku powstania opóźnienia w płatności, Usługobiorca obowiązany jest do uiszczenia odsetek ustawowych za opóźnienie*” § 4 ust. 5 wzorca „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” (dowód: karty nr 7-10).

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie uznał za niedozwolone postanowienia zapisy o treści:

„W przypadku opóźnień w regulowaniu opłat przez Słuchacza, Studium przysługuje prawo naliczania odsetek w wysokości 0,5% należnej kwoty za każdy dzień zwłoki” – poz. 773 w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, wyrok SOKiK z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 62/05;

„Za opóźnienie w płatności raty doliczane są odsetki umowne w wysokości 0,5% raty za każdy dzień zwłoki” – poz. 1187 w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone, wyrok SOKiK z dnia 1 marca 2007 r., o sygn. akt XVII AmC 12/06;

„Nieu sprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów” – poz. 726 w rejestrze postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone; wyrok SOKiK z dnia 27 lutego 2006 r. sygn. akt. XVII Amc 105/04).

W oparciu o wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienia umowne podpisano w roku szkolnym 2007/2008 (*tajemnica przedsiębiorcy*) umów. Wszystkie umowy podpisane w 2007 r. zostały zawarte na cza określony i wygasają do 31 sierpnia 2008 r. (dowód: karta nr 29).

Przedsiębiorcy przedstawili w piśmie z dnia 8 lipca 2008 r. (data wpływu do Urzędu: 10 lipca 2008 r.) nowy, poprawiony wzorzec umowy, w którym zmieniono treść kwestionowanych w niniejszym postępowaniu postanowień w taki sposób, a by nie naruszały interesów i praw konsumentów. Zapis zawarty w §5 ust.2 wzorca umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” w brzmieniu: *„W przypadku powstania opóźnienia w płatności czesnego, Usługobiorca zapłaci odsetki w wysokości 0,5% za każdy dzień zwłoki po 5-tym danego miesiąca płatności”* zastąpiono zapisem w § 4 ust. 5 wzorca umowy o treści: *„W przypadku powstania opóźnienia w płatności, Usługobiorca obowiązany jest do uiszczenia odsetek ustawowych za opóźnienie”*. Zapis zawarty w § 9 wzorca umowy pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” w brzmieniu: *„W przypadku naruszania przez Usługobiorcę postanowień niniejszej umowy, w szczególności opóźnienia w zapłacie czesnego trwającego dłużej niż 3 tygodnie, [...] Usługodawca ma prawo odstąpienia od umowy bez zachowania okresu wypowiedzenia”* zastąpiono zapisem w § 8 ust. 2 nowego wzorca umowy o treści: *„Odstąpienie z powodu opóźnienia w zapłacie czynszu jest możliwe jedynie po uprzednim wezwaniu Usługobiorcy do spełnienia zaległego świadczenia, z jednoczesnym oznaczeniem terminu do jego spełnienia, nie krótszym niż 7 dni, z zastrzeżeniem, że po jego bezskutecznym upływie Usługodawca od umowy odstąpi”* (dowód: karty nr 32-33).

Przedsiębiorcy oświadczyli, iż umowy na okres nowego roku szkolnego będą zawierane według ww. wzorca umowy, respektującego prawa i interesy konsumentów, zgodnie ze wskazaniem Prezesa Urzędu (dowód: karta nr 29).

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes Urzędu zważył:

Zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy o okik przesłankami zaistnienia zakazanej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów są:

- 1) działanie przedsiębiorcy,
- 2) noszące znamiona bezprawności,
- 3) godzące w zbiorowy interes konsumentów.

Ad 1.

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 ustawy o okik ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2

lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2007 r., Nr 155, poz. 1095) – zwana również: „ustawa SDG”.

Art. 2 ustawy SDG definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i eksploatacja zasobów naturalnych, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 tej ustawy to osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna nie będąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną - wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Ponadto, zgodnie z art. 14 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy SDG przedsiębiorca będący osobą fizyczną może podjąć działalność gospodarczą po uzyskaniu wpisu do ewidencji działalności gospodarczej.

Przedsiębiorcy Andrzej Żywólko oraz Kinga Wnuk-Żywólko zam. w Ostrowcu Świętokrzyskim są przedsiębiorcami wpisanymi do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta Ostrowca Świętokrzyskiego i prowadzą działalność gospodarczą pod nazwą Edukacja s.c, w ramach której prowadzą Niepubliczne Przedszkole Smyk w Ostrowcu Świętokrzyskim. Prezes Urzędu stwierdził zatem, że ww. osoby fizyczne są przedsiębiorcami w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o okik.

W związku z tym pierwsza przesłanka art. 24 ust. 1 i ust. 2 ustawy o okik została spełniona.

Ad 2.

Bezprawność to sprzeczność zachowania z przepisami prawa oraz z zasadami współżycia społecznego. Chodzi więc o sprzeczność z szeroko rozumianym porządkiem prawnym jako całością. Bezprawność jest czynnikiem o charakterze obiektywnym, niezależnym od wystąpienia szkody czy od zamiaru podmiotu dopuszczającego się działań bezprawnych.

W niniejszej sprawie działanie Przedsiębiorców, polegające na stosowaniu postanowień wzorców umów wpisanych do rejestru niedozwolonych postanowień umownych, należy uznać za bezprawne nie tylko ze względu na fakt zdefiniowania w art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o okik określonej praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów. O bezprawności tegoż działania przesądza również rozszerzona skuteczność wyroku w sprawie o uznanie postanowień umownych za niedozwolone, co wynika z art. 479⁴³ k.p.c. W momencie wpisania do rejestru zapisu uznanego przez sąd za niedozwolone postanowienie umowne, zapis ów staje się samodzielnie funkcjonującą zasadą, która została zakwestionowana. Ze względu na rozszerzoną skuteczność wyroku, klauzule spełniają funkcję podobną do przepisów prawa, zaś posługiwanie się nimi w kontaktach z konsumentami jest zakazane.

Wzorce umów stosowane przez przedsiębiorców w kontaktach z konsumentami podlegają szczególnej kontroli. Wzorzec umowy to doktrynalne określenie wszelkich jednostronnie przygotowanych z góry przed zawarciem umowy, gotowych klauzul umów w postaci warunków umów, ich wzorów, regulaminów, statutów itp. (*E. Łętowska, Prawo umów konsumenckich, C.H. Beck 2002, s. 292*).

W systemie polskiego prawa cywilnego ustawodawca przewidział instytucję abstrakcyjnej kontroli wzorców umownych, realizowanej w drodze postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie (wyroki: z dnia 29 września 2005 r., sygn. akt: VI Aca 381/05; z dnia 16 listopada 2005 r., sygn. akt VI Aca 473/05), „celem postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone jest tzw. abstrakcyjna kontrola wzorców,

dokonana w oderwaniu od konkretnej umowy, zaś wyrok uwzględniający powództwo przez uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone i zakazanie ich stosowania ma, zgodnie z art. 479⁴³ k.p.c., od chwili wpisania do odpowiedniego rejestru, skutek także wobec osób trzecich.(...)”.

Co więcej, Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (Sygn. akt III SZP 3/06) wskazał, iż stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem SOKiK i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Sąd Najwyższy uznał również, iż jeżeli Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzna określoną klauzulę za niedozwoloną w wyniku przeprowadzonej kontroli abstrakcyjnej i zostanie ona wpisana do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów dopuszcza się każdy z przedsiębiorców, który wprowadza do stosowanych klauzul zmiany o charakterze kosmetycznym, polegające np. na przestawieniu szyku wyrazów lub zmianie użytych wyrazów, jeżeli zmiany te nie prowadzą do zmiany istoty klauzuli.

Tak więc, dokonując oceny treści postanowień umownych wykorzystywanych przez przedsiębiorców we wzorcach umownych należy wykorzystywać reguły interpretacji wykształcone w nauce prawa i praktyce orzeczniczej. Stąd też, niedozwolone będą takie postanowienia umów, które mieszczą się w „hipotezie” klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu zakwestionował dwa postanowienia zamieszczone w wykorzystywanym przez Przedsiębiorców wzorcu pn. „Umowa nr ... o świadczeniu usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk” z uwagi na ich tożsamość z klauzulami wpisanymi do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

A. W ocenie Prezesa Urzędu, zapis w § 5 ust. 2 ww. wzorca umowy jest tożsamy z zapisem uznanym wyrokiem SOKiK z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt XVII AmC 62/05 za zakazany w obrocie z konsumentami, o treści: „*W przypadku opóźnień w regulowaniu opłat przez Słuchacza, Studium przysługuje prawo naliczania odsetek w wysokości 0,5% należnej kwoty za każdy dzień zwłoki*”, jak również z zapisem uznanym wyrokiem SOKiK z dnia 1 marca 2007 r., o sygn. akt XVII AmC 12/06, o treści: „*Za opóźnienie w płatności raty doliczane są odsetki umowne w wysokości 0,5% raty za każdy dzień zwłoki*”. W uzasadnieniu tego ostatniego SOKiK stwierdził, iż treść wskazanego postanowienia „*odsetki za opóźnienie w regulowaniu należności za kurs w wysokości 0,5% należnej kwoty za każdy dzień zwłoki są, w porównaniu z wysokością ustawowych odsetek za opóźnienie, odsetkami zastrzeżonymi w nadmiernie wygórowanej wysokości.*” W ocenie SOKiK „*postanowienie wzorca umownego określające wysokość odsetek za opóźnienie na tak wysokim poziomie, z uwagi na sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumentów, stanowi niedozwolone postanowienie umowne*”.

Ustalone przez Przedsiębiorców odsetki znacznie przewyższają stawkę odsetek maksymalnych przewidzianych w przepisach kodeksu cywilnego i wynoszą 182,5 proc w skali roku. Zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c. „*maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP*”. Obecnie wskaźnik ten wynosi 7,50 proc., w 2007 r. kształtował się na poziomie od 5,75 proc. do 6,7 proc.¹ Należy ponadto zaznaczyć, że zgodnie z art. 359 §

¹ <http://www.nbp.pl/home.aspx?f=/Dzienne/Stopy.htm>

2² k.c., „jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne”.

W związku z powyższym Prezes Urzędu uznał, że kwestionowany zapis – mimo, że nie jest literalnie identyczny z zapisem wskazanych postanowień wpisanych do rejestru klauzul niedozwolonych, wywiera taki sam jak one skutek dla konsumenta. Zapis stosowany przez Przedsiębiorców oraz zapisy uznane przez SOKiK za niedozwolone postanowienia umowne są tożsame w skutkach, bowiem przyznają Przedsiębiorcom prawo do pobierania rażąco wygórowanych odsetek w przypadku zwłoki w płatności należnych opłat za usługi przedsiębiorcy. Należy przy tym zaznaczyć, iż przytoczone postanowienia będące przedmiotem oceny SOKiK dotyczyły również usług o charakterze edukacyjnym.

B. Oceniając zapis § 9 wzorca pn. „Umowa nr ... o świadczenie usług w Niepublicznym Przedszkolu Smyk”, należy stwierdzić, iż jest tożsamy z zapisem uznanym wyrokiem SOKiK z dnia 27 lutego 2006r. sygn. akt. XVII Amc 105/04 za zakazany w obrocie z konsumentami, o treści: „*Nieusprawiedliwione zaleganie z uiszczeniem czesnego lub innych opłat spowoduje skreślenie z listy studentów*” i wpisanym do Rejestru postanowień wzorców umów uznanych za niedozwolone pod numerem 726.

W uzasadnieniu wyroku SOKiK stwierdził, że zapis ten narusza dobre obyczaje i rażąco narusza interesy konsumentów, stanowi więc tym samym niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k. c.

Art. 385¹ § 1 k. c. stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Konsument jako słabsza strona stosunku prawnego stając wobec przedsiębiorcy – profesjonalisty podlega szczególnej ochronie. Art. 491 k.c. stanowi, że gdy jedna ze stron dopuszcza się zwłoki w wykonaniu zobowiązania z umowy wzajemnej, druga strona może wyznaczyć jej odpowiedni dodatkowy termin do wykonania zobowiązania z zaznaczeniem, że w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu będzie uprawniona do odstąpienia od umowy. Chociaż powyższy przepis posiada charakter dyspozytywny, tzn. zależny od woli stron, to jednak zdaniem SOKiK, jego treść jest powszechnie stosowana w obrocie gospodarczym i stanowi jeden z jego dobrych obyczajów. Powyższe potwierdza również choćby wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 stycznia 2000 r. (sygn. akt IAca 817/99), w którym sąd orzekł, iż „*sama zwłoka w spełnieniu świadczenia nie daje podstaw do odstąpienia od umowy w świetle art. 491 § 1 kc, który warunkuje jego skuteczność od wyznaczenia drugiej stronie odpowiedniego, dodatkowego terminu*”. Zauważyć należy, że w przypadku rozwiązania umowy ze skutkiem natychmiastowym mamy w tym przypadku do czynienia również z nierównością stron kontraktu – analogicznej możliwości nie posiada konsument. Wzorzec „Umowa o świadczenie usług” określa w § 12, iż „*Umowa może być wypowiedziana przez każdą ze stron w formie pisemnej za 2-tygodniowym okresem wypowiedzeniem ze skutkiem na koniec miesiąca*”.

Z uwagi na powyższe Prezes Urzędu uznał, że jakkolwiek kwestionowany zapis nie jest literalnie identyczny z zapisem wskazanego postanowienia wpisanego do rejestru klauzul niedozwolonych, to jednak wywiera identyczny skutek dla konsumenta i dlatego należy przyjąć, że zapisy te są tożsame. Zapis stosowany przez Przedsiębiorców oraz zapis uznany przez SOKiK za niedozwolone postanowienie umowne są tożsame w skutkach, bowiem przyznają jednej stronie umowy prawo do rozwiązania umowy bez wezwania dłużnika do spełnienia ciążącego na nim obowiązku zgodnie z regulacjami zawartymi w kodeksie cywilnym.

Uwzględniając powyższe należy uznać, iż kwestionowane w niniejszym postępowaniu przez Prezesa Urzędu postanowienia wzorca umowy stosowanego przez Przedsiębiorców są tożsame ze wskazanymi postanowieniami uznanymi za niedozwolone. Tym samym uprawdopodobniono, iż spełniona została przesłanka bezprawności działania przedsiębiorcy, polegającego na stosowaniu w obrocie konsumenckim postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Ad 3.

Trzecia z wymienionych wyżej przesłanek jest spełniona, gdy dane działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów, jako zbiorowości, gdyż ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni interesy nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować. Z takim przypadkiem mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Działanie Przedsiębiorców prowadzących prywatne przedszkole godzi w interesy ogółu obecnie korzystających z jego usług konsumentów, ale także każdego potencjalnego konsumenta, który zdecyduje się zawrzeć z tym przedsiębiorcą umowę o korzystanie z usług przedszkola w oparciu o wzorzec umowy zawierający kwestionowane postanowienia. Naruszane przy tym interesy konsumentów nie mają jednostkowego charakteru, ale są wspólne dla z góry nieustalonej zbiorowości konsumentów. Należy zatem stwierdzić, iż spełniona została trzecia z przesłanek uznania działania Przedsiębiorców za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów.

W związku z powyższym zostało uprawdopodobnione, iż kwestionowane działanie Przedsiębiorców stanowi praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów, wymienioną w art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o okik.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji.

Zgodnie z art. 28 ustawy o okik, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione – na podstawie okoliczności sprawy, informacji zawartych w zawiadomieniu lub innych informacji będących podstawą wszczęcia postępowania z urzędu- że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24 ustawy, a przedsiębiorca, któremu zarzucane jest naruszenie tego przepisu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek wykonania zobowiązania.

W opinii Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie spełnione zostały przesłanki do wydania decyzji na podstawie art. 28 ust. 1 ustawy o okik. Okoliczności sprawy uprawdopodobniają stosowanie przez Przedsiębiorców praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na posługiwaniu się w obrocie konsumenckim wzorcami umownymi zawierającymi postanowienia wpisane do rejestru postanowień uznanych za niedozwolone. Przedsiębiorcy zobowiązali się do zapobieżenia wskazanym powyżej naruszeniom poprzez zmiany we wzorcu umowy zgodnie ze wzorcem umowy przedstawionym w piśmie z dnia 8 lipca 2008 r. oraz wycofania z istniejących w obrocie prawnym umów postanowień kwestionowanych w niniejszym postępowaniu w drodze zawierania nowych umów z konsumentami zgodnie z ww. wzorcem, do dnia 19 września 2008 r.

Zaproponowana przez Przedsiębiorcę zmiana kwestionowanego postanowienia wzorca umowy uwzględnia w ocenie Prezesa Urzędu obowiązujące przepisy prawa, w szczególności art. 385 i nast. k. c. i może zostać wprowadzona do obrotu.

Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy o okik Prezes Urzędu nałożył na Przedsiębiorcę obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania oraz

doręczenia dowodów na okoliczność podpisywania nowych umów zgodnie z nowym wzorcem umowy, do dnia 26 września 2008 r..

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 1964 r. Nr 43, poz.296, ze zm.) - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura w Łodzi.

Z upoważnienia
Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

Dyrektor Delegatury

Barbara Romańczak-Graca

Otrzymuje:
Kinga Wnuk-Żywólko
Andrzej Żywólko